

Alojzije Čondić. *Bijahu postojani (Dj 2,42)*. Split: Katolička izdavačka kuća i časopis Crkva u svijetu, 2023. 384 str. ISBN 978-953-8429-20-0.

Delo *Bijahu postojani (Dj 2,42)* je napisal pastoralni teolog dr. Alojzije Čondić. Pastoralno teologijo je študiral na Papeški univerzi v Lateranu v Rimu. Danes predava pastoralno teologijo na Teološki fakulteti v Splitu. Napisal je nekaj knjig ter vrsto znanstvenih in strokovnih članov s teološko-pastoralnega področja.

Avtor v obsežni knjigi predstavlja zgodovinski pogled na župnijo, njeno stanje danes in pogled v prihodnost. Za župnijo pravimo, da je osnovna celica pastoralnega življenja. Kakor v preteklosti tudi danes doživlja spremembe in išče poti za prihodnost. Recenzent prof. dr. Ivan Bodrožić pravi, da knjiga s teološko-pastoralnega vidika predstavlja analitično-strateški pristop k župnijski skupnosti. Ob predstavitvi temeljnih dimenzij zgodovine in razvoja župnije avtor osvetli smisel sodobne pastorale in perspektive v kontekstu sodobne evangelizacije, misijonske razgibanosti in sinodalnosti.

Knjigo sestavljajo trije deli. Večina prvega dela je namenjena svetopisemskim koreninam in zgodovinskemu razvoju. V drugem poglavju avtor spregovori o temeljih župnije, v tretjem pa o evangelizacijsko-misijonarski obliki župnijske skupnosti.

V prvem delu je zgodovinski prerez, v katerem so predstavljeni temelji žu-

pnijskega občestva. Avtor v novozaveznih spisih išče elemente, ki bi lahko služili kot temelji bodočega župnijskega občestva. V svoji predstavitvi se ustavlja ob ključnih zgodovinskih obdobjih in prelomnicah, kot je srednji vek v svojem zgodnjem obdobju, pa tudi kasneje – vse do 15. stoletja. Kar nekaj strani je posvečenih tridentinskemu koncilu: za župnijsko pastoralo je uvedel precej temeljnih načel (pravno-teritorialno pojmovanje župnije). Avtor v nadaljevanju preide na zgodovinsko-pastoralni pogled na župnijo na Hrvaškem in predstavlja prehod od srednjeveškega pojmovanja župnije v moderno dobo. Dotika se tudi aktualnih obdobjih, kot je župnijska pastorala v času komunizma, obdobje drugega vatikanskega koncila in nastanka samostojne hrvaške države. V zadnjem delu prvega poglavja je predstavljenih nekaj oblik župnijske skupnosti: tradicionalna župnija, personalne župnije, župnija kot oznanjevalka Besede ipd. Avtor v tem delu predstavlja različne pastoralne modele. Pri tem je previden, saj se zaveda, da noben model ni popoln.

V drugem delu najdemo razlago samih temeljev župnijskega občestva. Poudarjeno je dejstvo, da je ustanovitelj Cerkev Jezus Kristus. V nadaljevanju predstavlja službo škofa in krajevne Cerkev. Avtor zelo dinamično in plastično prikazuje spremembe, ki jih prinaša aktualni način življenja – župnija v klasičnem pomenu besede je vedno manj klasična. Osrednja tema tega poglavja

je kristološki vidik župnije, teologija župnije kot euharistična skupnost. V sklopu tega spregovori tudi o gibanjih, ki sooblikujejo življenjski utrip župnije. V podnaslovu, kjer govori o pastirski službi in laikih, omenja tudi krizo duhovnih poklicev danes. Biti moramo realisti – glede na razmere in starostno strukturo duhovnikov. Naslednja tema, v katero se avtor poglobi, je sinoda, sinodalnost. V uvodu razlaga, da ne gre za popolno novost, ampak za poglobitev pojma, da bi Cerkev res postala sinodalna. Sinodalnost, kar pomeni ‚skupna hoja‘, je dejansko rdeča nit skozi celotno zgodovino. Res pa je, da so papeži po drugem vatikanskem koncilu to dinamiko in pojmovanje poglobili. O pomenu sinodalnosti je govoril že blaženi papež Pavel VI. Sveti Janez Pavel II. pa je zares dokazal, da se kolegialna pastoralna odgovornost na sinodi tudi lahko izrazi. Papež Frančišek je to misel o pomenu sinodalnosti nadgradil in jo dejansko udejanjil: Sinoda o zakonski zvezi in družini (2014–2015), Sinoda o mladih (2018) in Sinoda o Amazoniji (2019). Želja papeža Frančiška je, da bi bili v proces sinodalne poti vključeni vsi. V sklepnem delu drugega poglavja je avtor dokaj osebno, ko pravi, da če kdo v pastoralnem življenju misli, da je vse, kar dela, najbolje (da dela popolno), kot pastoralni delavec ne spoštuje in ne upošteva nikogar, ne vidi nikogar: ne razume, da so naše moči, človek in svet omejeni – in s takim načinom delovanja, ne more oblikovati župnije v duhu sinodalnosti.

V tretjem delu je predstavljena evangelizacijsko-misijska oblika župnijske skupnosti. Ko govori o župniji, se avtor zaveda, da ne gre samo za ‚organizacijo‘, ampak za poklic – da gre za vero v Jezusa Kristusa. Župnija ni statična – župnija

je skupnost na poti odrešenja. Smisel pastorale je, da vsakemu človeku, prežetemu z vero in upanjem, pomaga doživeti Boga. In to še toliko bolj, ker živi v svetu, ki je ideološko in družbeno izpraznjen. Krščanstvo tako ni samo humanizem, etika in moralnost – krščanstvo je mistika, vsakodnevni boj, odkrivanje in poglobljanje v božje globine svetosti: poskus doživeti skrivnost Jezusa Kristusa kot sopotnika na življenjskem potovanju. Za izhodišče tretjega dela se avtor sprašuje, ali obstoječe pastoralne prakse in župnijska strukturiranost odgovarjajo potrebam časa, v katerem živimo. Narava pastoralnega dela se namreč spreminja. Nekoč je bila tradicionalna oblika župnije usmerjena v podeljevanje zakramentov – to je bila neka ustaljena praksa –, manj pa v občestveno življenje in v molitveno poslušanje božje besede. Avtor vse bolj prihaja do spoznanja, da je misijonski način pastoralnega delovanja tisti pravi, ki bo vero uspel prenesti iz generacije v generacijo. Potemtakem župnija ni v zatonu, treba je le pregledati življenje in delo ter poiskati nov model ali pa poglobiti katerega od že obstoječih. Tudi sodobni način življenja ima na pastoralne aktivnosti svoj vpliv. Nekoč so ljudje živeli in delali na področju svoje župnije, danes pa živijo v eni župniji, delajo v drugi, otroci hodi v šolo v tretji župniji, trgovine so v četrti. In ob vseh sodobnih medijih ljudje bolje poznajo utrip življenja Cerkve v svetu kot v domači župniji. Tako si župnijske skupnosti ne moremo več predstavljati kot piramidalno urejene skupnosti – to bi njeno rast upočasnilo –, ampak kot skupnost, ki je v smislu sinodalnosti misijonska. Izvedba tega pa ni naloga le duhovnikov, ampak tudi laikov. Tako vsi na svoj način enodušno sodelu-

jejo v evangelizaciji (LG, tč. 32). Avtor kot Hrvat lahko kompetentno ocenjuje stanje v Cerkvi na Hrvaškem. Opaža, da individualizacija družbe, pa tudi dekristjanizacija župnijsko rast v smislu skupnosti vernikov otežujeta. Rešitev za to vidi v uvajanju misionarsko-evangelizacijske oblike pastorale. Gre za prehod iz masovnega pastoralnega delovanja v manjša občestva, oaze. Avtor se zaveda, da niti pastoralne preнове niti sinodalnosti ne moremo doseči čez noč. Pri tem gre za ‚proces transformacije‘, ki potrebuje čas in vztrajno delo. V tem okviru poudarja pomen pastoralnega spreobrnjenja. Tu je temeljno vprašanje, ali so se župnijske skupnosti sposobne odpreti vodstvu Božje besede ali še vedno samo slepo varujejo neživljenjski tradicionalizem. Avtor vidi prihodnost poslanstva novih župnijskih občestev v re-vitalizaciji prvega oznanila in kerigme (pridiga, pričevanje, dialog), pa tudi dru-

žine in misijonarske mentalitete. Kljub vsem razmislekom je na koncu, v sklepu tretjega dela, izpostavljena vloga župnika, ki ni le službeni predstavnik župnijske skupnosti, ampak je najprej služabnik in zakramentalni predstavnik Jezusa Kristusa – ker obhaja najsvetejše skrivnosti Jezusa Kristusa.

Knjiga *Bijahu postojani (Dj 2,42)* ni le zgodovinski pregled, ni samo predstavitev pastoralnih cerkvenih dokumentov, ampak je konkretno iskanje ‚izhodov‘ iz trenutne pastoralne situacije. To pomeni, da smo v času hitrih družbenih sprememb podvrženi tudi iskanju novih pastoralnih modulov – v bistvu gre za iskanje novih poti do človeka. Kot rdeča nit celotne knjige, celotne zgodovine ostaja vprašanje evangelizacije danes in jutri. Knjiga tako lahko služi tudi kot dober priručnik za iskanje novih poti.

Andrej Šegula